

KONU
39

ÇOCUK ACİL ÜNİTESİNDE AİLE MERKEZLİ BAKIM

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin Çiğdem, Uzm. Hem. Alev Sivaslı

GİRİŞ

Aile merkezli bakım; sağlık bakımının sunulması, planlanması ve değerlendirilmesinde hasta, aile ve sağlık çalışanları arasında karşılıklı ortaklığa dayanan bir yaklaşımdır. Bu bakım anlayışı sağlık bakım hizmetlerinin tüm aşamalarına ailenin katılımını güçlendirir. Çocuk sağlığı hemşireliğinde bir bakım felsefesi olarak benimsenen aile merkezli bakım; çocuğun sağlığının aileyi, ailenin sağlığının da çocuğu etkilediğini kabul eder ve çocuğun yaşamında ailenin devamlılığının tanınması, çocuğun bakımı ve sağlığı ile ilgili kararlara ailenin aktif katılımının sağlanması gereğine dayanır.

TARİHÇE

Onsekizinci ve ondokuzuncu yüzyıllarda meydana gelen endüstrileşme, kapitalizm, küreselleşme ve nükleer olaylar çocuk sağlığı bakımında gelişmelere neden olmuştur. Hasta çocukların yetişkin hastalardan farklı olduğu ve özel bakım gereksinimleri olduğunun bilinmesi üzerine 19. yüzyılda, dünyanın dört bir yanında çocuk hastaneleri kurulmaya başlanmıştır. Bu hastanelerde başlangıçta, annelerin hasta çocuklarının yanında kalmalarına izin verilirken sonraki yıllarda, kızamık, tifüs ve difteri gibi bulaşıcı hastalıkların hastane ortamında yayılması korkusuyla, ailelerinin ziyareti yasaklanmıştır. Tüberküloz gibi kronik hastalıklarla mücadele eden çocuk hastalar 2 yıl gibi uzun süreler boyunca ebeveynleri yanlarında olmadan hastanede yatırılmıştır. Yüzyılı aşkın bir süre boyunca, hastanede yatan çocuk hastalarda bu bakım modeli uygulanmaya devam etmiştir. Çocuklarını ziyaret etmesine izin verilen aileler için ise süre genellikle haftada 30 ila 60 dakika ile sınırlandırılmıştır. Sağlık personelinin hasta çocuğa ailesinden daha iyi bakım vereceğine inanılmıştır.

Aile merkezli bakım, ilk kez 1980'li yıllarda çocuk hastaların yattığı birimlerde gündeme gelmiştir. Her ne kadar ailelerin çocuklarının bakımında rol almaları 1970'li ve 1980'li yıllarda başlamış olsa da, 20. yüzyılın ortalarında çocukların hastanede tek başına yatırıldığı, ailelerin haftada 1 kez sınırlı ziyaretine izin verildiği bilinmektedir. İkinci dünya savaşı sırasında, uygulanan geleneksel modelin çocuklar üzerinde yarattığı yıkıcı etkileri inceleyen ve AMB'nin babası olarak değerlendirilen Dr.Bowlby, sonuçlarında ailelerinden ayrı tutulan çocukların şiddet davranışlarına yönelim gösterdiğini ortaya koymuştur. Araştırmacı ve film yapımcısı olan John Robertson ise bu yıllarda yaptığı iki film ve yayınladığı bir kitap ile çocuğun hastanede yatmaktan daha çok anneden ayrıldığı için strese girdiği ve bunun çocuğun hastanede yatış süresini uzattığına dikkat çekmeye çalışmıştır. 1959 yılında İngiltere'de Sağlık Bakanlığı tarafından Hastanede Çocukların Sağlığı'na ilişkin 55 öneriden oluşan Platt Raporu'nun yayımlanması ile önemli bir adım atılarak